

ΜΙΑ ΟΜΑΔΑ ΠΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΙ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

Τò ιστορικό και οί άμεσοι στόχοι του «Άσκητικού Θεάτρου»

Σκημή από την
«Άγαμέμνονα». Η
Κλυταιμνήστρα προσφέρει
δισία στους θεούς.

Μία νέα θεατρική ομάδα με την έπωνυμία «Άσκητικό Θέατρο», έκανε την εμφάνισή της φέτος το καλοκαίρι, παρουσιάζοντας στο γήπεδο της Καλλιθέας — στα πλαίσια των εκδηλώσεων του Δήμου — και σε περιοδεία — τον «Άγαμέμνονα» του Αισχύλου. Φιλόδοξο τόλμημα για νέους ήθοποιούς, όπως είναι οι ήθοιοι του «Άσκητικού».

Ο θίασος από τις 29 Σεπτεμβρίου παρουσιάζει το έργο του μεγάλου τραγικού στο θέατρο «Ενταπία», ενώ παράλληλα προετοιμάζει έντατικά την κωμωδία του Σαίξπηρ «Δύο κύριοι από τη Βερόνα», για να δοθεί η πρεμιέρα το πρώτο δεκαήμερο του Νοέμβρη. Μ' αυτή την ευκαιρία παρουσιάζουμε το νέο θίασο, τη δουλιά του στον «Άγαμέμνονα» και τα μελλοντικά του σχέδια, με βάση τις πληροφορίες και τη συζήτηση που είχαμε με ένα από τα ιδρυτικά στελέχη του «Άσκητικού», τον ήθοποιό Κωνσταντίνου Μάριο, που σκηνοθέτησε τον «Άγαμέμνονα» και σχεδίασε τα κοστούμια.

Η πρώτη μας διαπίστωση είναι ότι με την παράσταση των «Άγαμέμνονα», μία σειρά νέων ανθρώπων δοκιμάστηκαν, με πολύ καλά αποτελέσματα στόχους της θεατρικής τέχνης: Ο Γιώργος Διλιμπής, στη μετάφραση κι επεξεργασία του κειμένου, ο Κωστής Δαμάτης, στην κινησιολογία και στη σχεδίαση και κατασκευή των μασκών, ο Βαγγέλης Κασιώλης στη μουσική, ο Κων. Μάριος στη σκηνοθεσία και ένδυματολογία και η Μαρία Ξύλα - Καραμυγή στη σκηνογραφία.

Ο Κων. Μάριος άποφάσισε να πò τη Δραματική Σχολή του Έθνικού Θεάτρου, αφού προηγουμένως παρακολούθησε για ένα χρόνο εντατικά μαθήματα σκηνοθεσίας στο Κέντρο Θεατρικών Σπουδών του Λεονάρδου Ντέβις στη Νέα Υόρκη, όπου σκηνοθέτησε ένα έργο του δραβευμένου σε θεατρικά διαγωνισμό. Σπουδαστής ακόμα στη σχολή του Έθνικού, το 1975, πήρε το Γ' κρατικό βραβείο (του υπομογείου Πολιτισμού) για το έργο του «Πρωσωινή διαμονή».

Από την άνοιξη του 1977 γίνεται οι πρώτες προσπάθειες συγκρότησης του θίασου, που από το φθινόπωρο παίρνει πια την όριστική του μορφή σαν καλλιτεχνική μη κεκοσμημένη έταιρία. Αρχικά ο θίασος είχε το φιλόδοξο σχέδιο να παρουσιάσει ολόκληρη την τριλογία του Αισχύλου «Ορέστεια». Τα προβλήματα — κυρίως οικονομικά — και δεν υπήρχε κανένα δοήθεια — περιόρισαν το θίασο στο ανέβασμα του «Άγαμέμνονα». Για την παραγωγή της παράστασης δούλεψαν όλα τα μέλη της έταιρίας και του θίασου. Μόνοι τους έγραψαν τα κοστούμια, μόνι τους έστιαξαν τις μάσκες και το σκηνικό, μόνι τους έκαναν τις μεταφορές στην περιοδεία. «Απ' αυτή την πρώτη προσπάθεια, ο θίασος δοκιμάστηκε και επείχε.

«Μετά το Σαίξπηρ σχεδιάζουμε να παρουσιάσουμε μία σειρά ελληνικών μονόπρακτων, αν δέξασιν υποθέσουμε να άντεξε έδωκε οι οικονομικά, μας είπε ο Κ. Μάριος. «Οποιαδήποτε όμως το καλοκαίρι το «Άσκητικό» θα πραγματοποιήσει το σχέδιό του να παρουσιάσει την «Ορέστεια» (μετάφραση Γ. Διλιμπή) σε ένιαία παράσταση, που θα διαρκεί δυόμισι - τρεις ώρες.

Συχνά λέγεται από καλλιτέχνες της παλιάς φρουράς, σκηνοθέτες και ήθοποιούς, που άσχολήθηκαν πολύ με παραστάσεις αρχαίου δράματος, ότι οι νέοι ήθοιοι στη μεγάλη τους πλειοψηφία, δεν έχουν την προπαίδεια αλλά ούτε και το μεράκι να άσχοληθούν με άρχαιο δράμα, συνεχίζοντας την παράδοση που δημιουργήθηκε τα τελευταία 35 χρόνια. Στο ζήτημα αυτό ο Κ. Μάριος σαν αντίπαλος της νέας γενιάς του θεάτρου πιστεύει ότι «δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει συνέχιση της συγκεκριμένης παράδοσης που έχει δημιουργηθεί. Τα έκφραστικά

μέσα που θα χρησιμοποιηθούν — που πρέπει να χρησιμοποιηθούν — δεν πρέπει να είναι τα ίδια. Η έκφραση του λόγου, η κίνηση, το πλάσιμο των σωματιδίων, τα μηχανήματα των τραγικών έργων πρέπει να γίνουν πιο προστά. Η παράδοση που έχουμε έχει το στοιχείο της ώρεποποίησης που σκαρτερεί την ίδια του τραγικού και καθιστά την τραγωδία θέαμα πολιτελίας ή τουριστικό, που λίγος και εκάποις μπορούν να απολαύσουν.

Βέβαια, οι νέοι βασικά ήθοιοι, αν δεν μπορούν να άντεξε έδωκε στις απαιτήσεις της τραγωδίας, δεν είναι οι ίδιοι, αλλά η λειψή προπαίδεια που τους παρέχεται στις σχολές, όπου καλλιεργείται ένα πρότυπο ήθοιού, μελοδραματικού ή τηλεοπτικού, πρότυπο που έχει κάτι εύθραστο και συνμορφητικό και που διατάζει μπροστά στην άγκυρα της του παλατιώματος που απαιτεί η τραγωδία. Στον «Άγαμέμνονα» συναντήσαμε αυτό το πρόβλημα της προπαίδειας που δίνουν οι σχολές. Όμως ξεπεράσαμε τους διαταγμούς και σιχτήκαμε στη δουλιά και παλαίσαμε τις άδυναμίες μας. Πιστεύω ότι η έρμηνεία του αρχαίου δράματος από τους νέους ανθρώπους, θα έχει μία πò εύτυχη σμένη εξέλιξη, αν χρησιμοποιηθεί σωστά όλο το υλικό, με προσοχή στα μηνύματα των αρχαίων ποιητών, αλλά και με θάρρος επένδυσης στα κείμενά τους».

Απ' άκρη αυτή την τελευταία άποψη, ρωτήσαμε το νέο ήθοιο και σκηνοθέτη, για το τι νέο πιστεύει ότι έφτασε ή παράσταση του «Άγαμέμνονα» από το «Άσκητικό».

«Νομίζω ότι το πιο σημαντικό πράγμα που έγινε, είναι η κατάληψη της πολυμλίας του χορού και της άμορφας του. Στην παράστασή μας, τρεις άνθρωποι μόνο άποτελούν το χορό κι ο καθένας έχει τη δική του προσωπική τηξη. Κάνουμε τέτοιους ρόλους των χορικών, ώστε ο ένας να είναι φιλόδοξος, φίλος της κυβερνητικής πολιτικής και του πολέμου. Ο δεύτερος, έπαινος, άρνητικός, πò νέος, αντίθετος μ' ό,τι γίνεται. Ο τρίτος, κουρασμένος, έλλειμνος άνθρωπος που έχασε στην πόλεμο όλους τους δικούς του κι άσκει άοριμη κριτική στο κοινοτικό. Δέν υπάρχει άμορφο χορικό. Ο καθένας από τους τρεις έχει τις άπιδες του, συγκρούεται με τους άλλους, συμμετέχει στη δράση. Ύστερα, οτιδήποτε καθυστερούσε τη δράση το κόψαμε, π.χ. τις άτέλειωτες περιγραφές γεωλογικών δέντρων. Η έλεύθερη μετάφραση, που πήρε την όριστική της μορφή σε συνεργασία με το θίασο, είναι ένα άκόμη στοιχείο προώθησης της έρμηνείας του αρχαίου δράματος στη μερα. Νομίζω ότι κανένα θεατή δεν έχασε ούτε ένα νόημα, δεν άναρετήθηκε τί σημαίνει αυτό, που άκούει, στην παράστασή μας.

Τò τελετουργικό στοιχείο, που γίνεται κυρίως με το χορό, προσπαθήσαμε να το δόσουμε με ένα «τυπικό» έκδομα του λόγου και διαγραφές των κινήσεων μέσα στο χώρο. Άποφύγαμε τις τέλεια ρεαλιστικές κινήσεις και τον πολύ

κοθημερινό λόγο και το δέος δημιουργείται από άλλες καταστάσεις, όπως είναι το πρόβλημα του πολέμου, της έξουσίας, της διαδοχής στην έξουσία και των άυγ' κρούσεων μεταξύ των προσώπων.

Τò ότι άνδρες υποδύονται τους γυναικείους ρόλους, δεν πρέπει να κληθεί σαν καινοτομία. Το πρώτο φως δέχασα μου το έδωσε η ιστορία του αρχαίου δράματος και το γεγονός ότι οι τραγικοί γράφανε άντρες τους για να τα παίξουν άντρες. Οι άντρες έχουν μία φυσική σκληρότητα και μία διαφορετική μυική δύναμη απ' τις γυναίκες, που είναι πιο πρόσφοροι για ρόλους σαν της Κλυταιμνήστρας. Σε ένα έργο του Ευριπίδη μπορούν εύκολότερα να άνταποκριθούν οι γυναίκες. Άλλα στο Αισχύλο μ' αυτό το κείμενο, μ' αυτές τις καταστάσεις και με τη μετάφραση που είχαμε, θεωρήσαμε άναγκαίο να έρμηνευτούν οι ρόλοι από άντρες. Και όπως διαπιστώσαμε, κανένα θεατή δεν τον έβρισε αυτό. Και στην «Ορέστεια» τους γυναικείους ρόλους θα τους παίξουν άντρες και μάλιστα σε μία τούγηση με τους άντρικούς ρόλους, πò μία συνέχεια της εξέλιξης του ενός χαρακτήρα μέσα στον άλλο. Π.χ. ο ήθοιος που

θα παίξει τον Άγαμέμνονα, στη δεύτερη έργο θα παίξει την Ηλέκτρα. Ο ήθοιος που θα παίξει την Κασσάνδρα, στο τρίτο έργο θα παίξει τον Άπόλλωνα.

«Άσκητικό» θεατή σημαίνει άσκηση, άναλήψη, υψίμο, δοκιμή για τα μέλη του θίασου, σύμφωνα με τη σημασία της αρχαίας οίκας άσκη. Ο τίτλος του θεάτρου πιστεύουμε ότι δικαιώθηκε με τον «Άγαμέμνονα», με την έννοια ότι η παράσταση που κάναμε ήρθε από πολλά στάδια δοκιμασίας, έρυνες πάνω σε κάθε πρόβλημα έρμηνείας του έργου».

Τò θίασο άποτελούν οι ήθοιοι Άντ Φουστέρης, Γ. Μπαμπίλας, Τ. Τζαμαρίας, Γ. Παναγοπούλος, Κ. Δαμάτης, Κ. Μάριος, που παίζουν στον «Άγαμέμνονα». Στη διανομή του έργου του Σαίξπηρ «Δύο κύριοι από τη Βερόνα» συμμετέχουν επίσης οι: Β. Κούρης, Άλδ. Κύρου, Άν. Παλυτίου, Ν. Λάκας, Τ. Χαμηλοΰρης, Ελ. Δάκρινος. Για την παραγωγή του Σαίξπηρ θα συνεργαστούν με το «Άσκητικό» ο Κ. Χούλης (σκηνογραφία) και η Ολ. Κυριακή - Λουκία (μουσική έπιμείλια).

Α. ΕΛΛΗΝΟΥΔΗ